

بررسی وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان رشته‌های کارشناسی پرستاری، اتاق عمل، هوشبری و مامایی دانشکده پرستاری و مامایی زنجان

محمد رضا دین محمدی^۱، مهدی موسائی فرد^۱، مهناز کشاورز افشار^{۲*}

*نویسنده‌ی مسوول: زنجان، دانشگاه علوم پزشکی زنجان، دانشکده پرستاری مامایی
m.keshavarzafshar@zums.ac.ir

دریافت: ۹۶/۱/۲۷ پذیرش: ۹۶/۹/۱۳ چاپ: ۹۶/۱۲/۲۶

چکیده

زمینه و هدف: مطالعات پایش وضعیت دانش‌آموختگان علوم پزشکی به ویژه گروه‌های پرستاری و مامایی دارای اهمیت ویژه‌ای است، این پژوهش با هدف تعیین وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان رشته‌های کارشناسی پرستاری، هوشبری، اتاق عمل و مامایی دانشکده پرستاری و مامایی زنجان در پنج سال اخیر انجام گردید.

روش بررسی: در این مطالعه توصیفی-مقطعی، ۵۶۰ دانش‌آموخته رشته‌های کارشناسی پرستاری، هوشبری، اتاق عمل و مامایی که در سال‌های ۸۹ تا ۹۴ از دانشکده‌ی پرستاری و مامایی زنجان فارغ التحصیل شده بودند، وارد مطالعه شدند. داده‌های پژوهش را از طریق تماس تلفنی با دانش‌آموختگان جمع‌آوری و در پرسشنامه پژوهشگر ساخته وارد گردید. داده‌های حاصل از طریق آمارهای توصیفی و استنباطی و با نرم افزار SPSS 22 مورد آنالیز قرار گرفت.

یافته‌ها: از تعداد ۵۶۰ دانش‌آموخته، ۴۸۷ مورد قابل دسترسی بوده و داده‌های آن‌ها مورد تحلیل قرار گرفت. مطالعه‌ی حاضر نشان داد بیش از ۸۵ درصد دانش‌آموختگان سال‌های ۹۴-۸۹ در رشته‌های پرستاری، اتاق عمل، هوشبری و مامایی شاغل و کمتر از ۳ درصد دانش‌آموختگان در هر رشته بیکار بودند. بیش از ۷۰ درصد شاغلین در هر چهار رشته در بخش‌های دولتی مشغول بکار بودند.

نتیجه‌گیری: نتایج نشان می‌دهد که اغلب دانش‌آموختگان رشته‌های پرستاری، مامایی، اتاق عمل و هوشبری در بخش‌های دولتی اشتغال داشتند. اطلاع از وضعیت اشتغال و توزیع دانش‌آموختگان رشته‌های وابسته علوم پزشکی می‌تواند در برآورد ظرفیت‌های پذیرش دانشجو و تامین نیروی انسانی مورد نیاز جامعه کمک کننده باشد.

واژگان کلیدی: اشتغال، دانش‌آموختگان، پرستاری، پیراپزشکی، مامایی، دانشجو

این مقاله بدین صورت ارجاع داده شود:

This article is referenced as follows: Dinmohammadi M, Moosaeifard M, Keshavarz afshar M. Occupational Status in BSc Graduates of Nursing, Operating Room, Anesthesia Technology and Midwifery Fields in School of Nursing and Midwifery, Zanjan, Iran, Zanjan, Iran. J Med Educ Dev. 2018; 10 (27):1-9

۱- گروه پرستاری مراقبت ویژه، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی زنجان، زنجان، ایران.

۲- گروه مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی زنجان، زنجان، ایران

مقدمه

نظام آموزش عالی یکی از عناصر کلیدی در پیوند بین دانش علمی و کاربردهای آن به منظور تحقق پیشرفت‌های اقتصادی می‌باشد. مهم‌ترین رسالت نظام آموزش عالی، تربیت نیروی انسانی متخصص و کارآمد است زیرا نیروی متخصص و کارآمد زمینه‌ی مناسب را برای توسعه کشور فراهم می‌کند (۱). تغییرات ساختار جوامع نیاز به مهارت‌ها و توانایی‌ها و قابلیت‌ها را متاثر می‌نماید و بسیار اهمیت دارد که نظام آموزش عالی با این ساختار جدید تطبیق یابد. همه کشورها برای پاسخگویی به تقاضای نیازهای جامعه برای دستیابی به نیروی کارآمد و ماهر به مساله آموزش عالی توجه دارند (۲). آموزش عالی در نظریه سرمایه انسانی جایگاه ویژه‌ای دارد. طبق این نظریه منابع انسانی به وسیله مهارت‌هایی که به وسیله آموزش عالی بدست می‌آورند در واقع نگه دارندگان سرمایه هستند و در حقیقت خدمات آموزشی شکلی از مصرف نیست بلکه سرمایه گذاری است که در حوزه‌ی نیروی انسانی صورت گرفته است (۳).

نقش دوگانه نیروی انسانی در اهداف توسعه بسیار مورد توجه است به این دلیل که نیروی انسانی از سویی به عنوان عامل توسعه عمل می‌کند و از طرف دیگر به عنوان هدف توسعه در نظر گرفته می‌شود (۴). از آنجا که بهره‌گیری از تمام منابع انسانی یکی از عوامل مهم توسعه‌ی پایدار می‌باشد در نتیجه ضروری به نظر می‌رسد به پیامدها و بازدهی جمعیت تحصیل کرده توجه گردد تا جامعه در جهت ترقی و توسعه پایدار پیش برود (۵). افزایش نیروی انسانی در جوامع بین‌المللی برای دستیابی به ارتقاء سطح سلامت انسان‌ها، کاهش مرگ و میر و معلولیت و رهایی بیشتر از بار بیماری‌ها در راستای اهداف توسعه ضروری به نظر می‌رسد (۶).

در بیشتر کشورها یکی از عوامل اصلی در ارایه‌ی خدمات مطلوب کیفی و کمی، منابع انسانی آموزش دیده می‌باشد. بخش بهداشت و درمان نیز از این مقوله جدا نیست (۷).

گسترش نیازهای بهداشتی، نظام‌های سلامت را در تمام کشورها با افزایش نیاز به نیروی کار روبرو کرده است (۸). در تمام کشورهای جهان مساله اصلاحات در بخش علوم پزشکی و سلامت مورد توجه قرار گرفته است و در حال اجرا می‌باشد. در میان اهداف توسعه ارتقاء سطح سلامت از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است که رسیدن به آن روند توسعه را پایدارتر می‌کند (۷).

برنامه ریزی مناسب نیروی انسانی به اندازه‌ای است که بیشتر کشورها سالانه بودجه قابل توجهی را صرف مطالعات نیروی انسانی گروه علوم پزشکی خود می‌کنند (۹). داشتن تعداد کافی نیروی انسانی کارآمد و با کیفیت در رشته‌های علوم پزشکی یکی از اهداف مهم برنامه ریزی نیروی انسانی در علوم پزشکی است و برای برآورد نیاز کشور دارای اهمیت می‌باشد (۷). واحدهای مجری نظام آموزش عالی مسئول برآورد نیازهای جامعه در زمینه‌ی تربیت نیروی متخصص علوم پزشکی و تامین نیروی انسانی بخش بهداشت و درمان دانشگاه‌ها هستند (۱۰). از بزرگترین گروه‌های ارایه دهنده خدمات بهداشتی گروه‌های پرستاری و مامایی هستند که نقش اساسی در مراقبت، ارتقاء و حفظ سلامت در سطوح مختلف سیستم بهداشتی را دارند (۱۱). هر ساله منابع زیادی از طرف دولت و خانواده‌ها برای تحصیل این گروه هزینه می‌شود. به همین دلیل آگاهی از وضعیت دانش‌آموختگان بسیار مهم به نظر می‌رسد (۶). همچنین آموزش نیروی انسانی متخصص در نظام بهداشتی در هماهنگی با نیازها و تغییرات جامعه از مولفه‌های مهم در قضاوت در مورد کارایی دانشگاه‌های علوم پزشکی می‌باشد (۳).

اکنون بیشتر کشورها با بحران نیروی انسانی در نظام سلامت روبرو هستند که یکی از بارزترین مصادیق آن کمبود نیرو در گروه‌های پرستاری و مامایی می‌باشد. مطالعات نشان می‌دهند که تاثیر کمبود نیرو در گروه‌های پرستاری و مامایی تا سال ۲۰۲۰ به بیشترین حد خود می‌رسد که این کمبود نیرو موجب

روشن بررسی

در این مطالعه توصیفی از نوع مقطعی، که در سال ۹۶-۱۳۹۵ انجام شده است، ۵۶۰ دانش آموخته رشته‌های کارشناسی پرستاری، هوشبری، اتاق عمل و مامایی که در سال‌های ۸۹ تا ۹۴ از دانشکده‌ی پرستاری و مامایی زنجان فارغ التحصیل شده بودند، وارد مطالعه شدند.

نمونه‌گیری پس از کسب اجازه از مسئولان پژوهشی دانشگاه و با کد اخلاق (ZUMS.REC.1396.147) توسط کارشناسان محترم آموزش دانشکده انجام شد. کارشناسان آموزش دانشکده با مراجعه به پرونده‌های آموزشی دانشجویان، داده‌های پژوهش را از طریق تماس تلفنی با دانش‌آموختگان و بیان اهداف پژوهش به دانش‌آموختگان شرکت‌کننده در پژوهش و کسب رضایت از آنان برای شرکت در پژوهش جمع‌آوری و در پرسشنامه پژوهشگر ساخته وارد نمودند. ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخته بود که شامل سوالاتی از قبیل جنس، رشته تحصیلی، سال فارغ التحصیلی و سوالاتی درباره اشتغال ایشان از قبیل وضعیت اشتغال، ادامه تحصیل، وضعیت طرح نیروی انسانی، اشتغال مرتبط با رشته تحصیلی، شهر محل اشتغال بود. روایی آن با نظر ده نفر از اعضای هیات علمی مورد سنجش قرار گرفت و پایایی علمی پرسشنامه با آلفای کرونباخ ۸۸ درصد و آزمون مجدد ارزیابی گردید. داده‌های حاصل از طریق آمارهای توصیفی و استنباطی مناسب و نرم افزار SPSS Ver. 22 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

از تعداد ۵۶۰ دانش آموخته، ۴۸۷ مورد قابل دسترسی بوده و داده‌های آن‌ها مورد تحلیل قرار گرفت. نتایج نشان داد ۱۷۳ نفر (۳۵/۵ درصد) دانش‌آموختگان رشته‌ی پرستاری، ۱۱۱ نفر (۲۲/۷ درصد) اتاق عمل، ۱۱۲ نفر (۲۳ درصد) هوشبری و ۹۱ نفر (۱۸/۷ درصد) مامایی بودند که ۳۷ درصد دانش

بازماندن از دستیابی به اهداف جهانی نظام‌های بهداشتی خواهد شد (۲). مسوولان مراکز بهداشتی و درمانی مکررا به کمبود نیروی انسانی در گروه‌های پرستاری و مامایی اشاره کرده و وجود برخی مشکلات در نظام سلامت را ناشی از این امر می‌دانند (۱۲).

در ایران نیز در سال‌های اخیر یکی از چالش‌های اساسی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، وضعیت دانش‌آموختگان پس از فراغت از تحصیل به ویژه وضعیت اشتغال آن‌ها می‌باشد (۳). پایش وضعیت بعد از دانش‌آموختگی گروه‌های پرستاری و مامایی می‌تواند اطلاعات مهمی در زمینه‌ی نقش‌های حرفه‌ای و عملکرد دانش‌آموختگان در اختیار مسوولین قرار بدهد که بتوان بر اساس آن روند توزیع کادر پزشکی را اصلاح کرده و همچنین در برنامه ریزی‌های آینده از نظر ظرفیت پذیرش دانشجو، شرایط فارغ التحصیلی، ضرورت طرح نیروی انسانی و شرایط استخدام استفاده کرد (۶).

مطالعات پایش و بررسی وضعیت دانش‌آموختگان در علوم پزشکی و بویژه گروه‌های پرستاری و مامایی دارای اهمیت ویژه‌ای است زیرا هزینه‌ی آموزش در این رشته‌ها بسیار زیاد است و افراد شاغل در گروه‌های علوم پزشکی مستقیما با جان انسان‌ها سرو کار دارند. در همین راستا ضروری به نظر می‌رسد ظرفیت جذب دانشجو در گروه‌های پرستاری و مامایی به گونه‌ای مشخص شود که کشور نه با تراکم دانش‌آموختگان بیکار و نه با کمبود نیرو در این رشته‌ها مواجه شود. بازخورد گرفتن از دانش‌آموختگان به‌عنوان مشتریان اصلی خروجی سیستم آموزشی یکی از اقداماتی است که می‌تواند در ارزیابی راهکارهای لازم مورد استفاده قرار بگیرد. از آنجایی که گزارشی در حوزه دانش‌آموختگان گروه‌های پرستاری و مامایی در دانشکده پرستاری مامایی زنجان در پنج سال اخیر وجود نداشته و با توجه به اهمیت موضوع، این پژوهش با هدف تعیین وضعیت دانش‌آموختگان دانشکده‌ی پرستاری مامایی زنجان در پنج سال گذشته پرداخته است.

آموختگان ۸۶/۷ درصد دانش آموختگان رشته ی پرستاری، ۹۰/۱ درصد دانش آموختگان رشته ی اتاق عمل، ۹۷/۳ درصد دانش آموختگان رشته ی هوشبری و ۹۴/۵ درصد دانش آموختگان رشته مامایی بعد فارغ التحصیلی شاغل بودند (جدول ۱).

آموختگان رشته ی پرستاری مرد و ۶۳ درصد زن، دانش آموختگان اتاق عمل ۳۳/۳ درصد مرد و ۶۶/۷ درصد زن، دانش آموختگان رشته ی هوشبری ۳۳ درصد زن و ۶۷ درصد مرد و همه دانش آموختگان مامایی زن بودند. در بین دانش

جدول ۱: توزیع فراوانی مطلق و نسبی وضعیت واحدهای پژوهش پس از دانش آموختگی

وضعیت پس از دانش آموختگی	پرستاری			اتاق عمل			هوش بری			مامایی		
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
اشتغال	۱۵۰	۸۶/۷	۱۰۰	۹۰/۱	۱۰۹	۹۷/۳	۸۶	۹۴/۵				
ادامه تحصیل	۴	۲/۳	۱	۰/۹	-	-	۱	۱/۱				
هر دو	۱۵	۸/۷	-	-	۳	۲/۷	۴	۴/۴				
سرباز	-	-	۹	۸/۱	-	-	-	-				
مشخص نشده	۴	۲/۳	۱	۰/۹	-	-	-	-				
کل	۱۷۳	۱۰۰	۱۱۱	۱۰۰	۱۱۲	۱۰۰	۹۱	۱۰۰				

شهر دیگر اشتغال داشتند و ۹۱/۲ درصد دانش آموختگان رشته ی مامایی در شهر خود، ۶/۶ درصد شهر دیگر و ۲/۲ درصد نیز شهر محل اشتغال خود را مشخص نکرده بودند.

نوع اشتغال ۹۱/۹ درصد دانش آموختگان رشته ی پرستاری مرتبط با رشته، ۰/۶ درصد غیر مرتبط و ۷/۵ درصد نامشخص بود. نوع اشتغال ۸۸/۳ درصد دانش آموختگان رشته ی اتاق عمل مرتبط با رشته، ۱/۸ درصد غیر مرتبط و ۹/۹ درصد نامشخص بود. نوع اشتغال ۹۸/۲ درصد دانش آموختگان رشته ی هوشبری مرتبط با رشته و ۱/۸ درصد غیر مرتبط بود و نوع اشتغال ۹۵/۶ درصد دانش آموختگان رشته ی مامایی مرتبط با رشته، ۱/۱ درصد غیر مرتبط و ۳/۳ درصد نامشخص بود.

وضعیت کنونی ۹۱/۹ درصد دانش آموختگان رشته ی پرستاری در اسفند ۹۴ و فروردین ۹۵ شاغل، ۲/۹ درصد بیکار، ۱/۲ درصد دانشجوی و ۴ درصد مشخص نشده بود. وضعیت کنونی ۹۰/۱ درصد دانش آموختگان رشته ی اتاق عمل در اسفند ۹۴ و فروردین ۹۵ شاغل، ۹ درصد بیکار و ۰/۹ درصد

از نظر نوع استخدام به طور کلی در همه گروه ها بیشتر افراد به صورت طرحی و در درجه ی بعد به صورت قراردادی / شرکتی مشغول به کار بودند و در بین گروه ها میزان استخدام در گروه پرستاری بیشترین میزان و کمترین میزان مربوط به رشته ی اتاق عمل بود (جدول ۲)

سازمان اشتغال ۸۶/۱ درصد دانش آموختگان رشته ی پرستاری، ۷۹/۳ درصد دانش آموختگان رشته ی اتاق عمل، ۹۴/۶ درصد دانش آموختگان رشته ی هوشبری و ۷۲/۵ درصد دانش آموختگان رشته ی مامایی دولتی بود (جدول ۳).

از نظر شهر محل اشتغال، بیشتر دانش آموختگان در شهر خود اشتغال داشتند به طوری که ۸۲/۷ درصد دانش آموختگان رشته ی پرستاری شهر خود، ۱۲/۱ درصد شهر دیگر و ۵/۲ درصد مشخص نشده بود. ۷۳ درصد دانش آموختگان رشته ی اتاق عمل در شهر خود، ۱۷/۱ درصد شهر دیگر و ۹/۹ درصد شهر اشتغال خود را مشخص نکرده بودند. ۹۶/۴ درصد دانش آموختگان رشته ی هوشبری در شهر خود و ۳/۶ درصد

دانشجو بودند. وضعیت کنونی ۹۹/۱ درصد دانش‌آموختگان رشته هوشبری در اسفند ۹۴ و فروردین ۹۵ شاغل و ۰/۹ درصد رشته هوشبری در اسفند ۹۴ و فروردین ۹۵ شاغل و ۲/۲ درصد بیکار بودند. بیکار و وضعیت کنونی ۹۷/۸ درصد دانش‌آموختگان رشته مامایی در اسفند ۹۴ و فروردین ۹۵ شاغل و ۲/۲ درصد بیکار بودند.

جدول ۲: وضعیت استخدام دانش‌آموختگان رشته‌های مختلف

نتیجه آزمون فیشر	تعداد	موقعیت			تاریخ دانش‌آموختگی	رشته‌ی تحصیلی
		کل	قراردادی	طرحی		
	۲۵	۳	۱	۲۱	تعداد	۹۰
	۱۰۰/۰	۱۲/۰	۴/۰	۸۴/۰	درصد	
	۲۲	۱۰	۳	۹	تعداد	۹۱
	۱۰۰/۰	۴۵/۵	۱۳/۶	۴۰/۹	درصد	
	۳۱	۳	۲۰	۸	تعداد	۹۲
	۱۰۰/۰	۹/۷	۶۴/۵	۲۵/۸	درصد	
۰/۰۰۰	۴۶	۴	۴۰	۲	تعداد	۹۳
	۱۰۰/۰	۸/۷	۸۷/۰	۴/۳	درصد	
	۳۵	۳	۳۰	۲	تعداد	۹۴
	۱۰۰/۰	۸/۶	۸۵/۷	۵/۷	درصد	
	۱۵۹	۲۳	۹۴	۴۲	تعداد	کل
	۱۰۰	۱۴/۵	۵۹/۱	۲۶/۴	درصد	
	۲۴	۱۶	۷	۱	تعداد	۹۱
	۱۰۰/۰	۶۶/۷	۲۹/۲	۴/۲	درصد	
	۲۳	۰	۲۳	۰	تعداد	۹۲
۰/۰۰۰	۱۰۰/۰	%/۰	۱۰۰/۰	۰/۰	درصد	
	۲۸	۳	۲۴	۱	تعداد	۹۳
	۱۰۰/۰	۱۰/۷	۸۵/۷	۳/۶	درصد	
	۲۴	۰	۲۴	۰	تعداد	۹۴
	۱۰۰/۰	۰/۰	۱۰۰/۰	۰/۰	درصد	
	۹۹	۱۹	۷۸	۲	تعداد	کل
	۱۰۰/۰	۱۹/۲	۷۸/۸	۲/۰	درصد	
	۲۵	۱۸	۱	۶	تعداد	۹۱
	۱۰۰/۰	۷۲/۰	۴/۰	۲۴/۰	درصد	
۰/۰۰۰	۲۷	۱۱	۱۶	۰	تعداد	۹۲
	۱۰۰/۰	۴۰/۷	۵۹/۳	/۰	درصد	
	۲۹	۰	۲۹	۰	تعداد	۹۳

پرستاری

اتاق عمل

هوشبری

درصد	/۰	۱۰۰/۰	۰/۰	۱۰۰/۰	
تعداد	۰	۳۰	۰	۳۰	۹۴
درصد	۰/۰	۱۰۰/۰	۰/۰	۱۰۰/۰	
تعداد	۶	۷۶	۲۹	۱۱۱	کل
درصد	۵/۴	۶۸/۵	۲۶/۱	۱۰۰/۰	
تعداد	۴	۲	۹	۱۵	۸۹
درصد	۲۶/۷	۱۳/۳	۶۰/۰	۱۰۰/۰	
تعداد	۱	۰	۱۴	۱۵	۹۰
درصد	۶/۷	۰/۰	۹۳/۳	۱۰۰/۰	
تعداد	۲	۱۴	۳	۱۹	۹۱
درصد	۱۰/۵	۷۳/۷	۱۵/۸	۱۰۰/۰	
تعداد	۱	۱۵	۲	۱۸	۹۲
درصد	۵/۶	۸۳/۳	۱۱/۷	۱۰۰/۰	
تعداد	۰	۲۱	۰	۲۱	۹۳
درصد	۰/۰	۱۰۰/۰	۰/۰	۱۰۰/۰	
تعداد	۸	۵۲	۲۸	۸۸	کل
درصد	۹/۱	۵۹/۱	۳۱/۸	۱۰۰/۰	

جدول ۳: توزیع فراوانی مطلق و نسبی واحدهای پژوهش برحسب نوع سازمان / اداره اشتغال

سازمان / اداره اشتغال	رشته‌ی تحصیلی							
	پرستاری		اتاق عمل		هوش بری		مامایی	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
دولتی	۱۴۹	۸۶/۱	۸۸	۷۹/۳	۱۰۶	۹۴/۶	۶۶	۷۲/۵
خصوصی	۸	۴/۶	۹	۸/۱	۵	۴/۵	۲۳	۲۵/۳
نظامی	۷	۴	۱	۰/۹	-	-	-	-
سایر	۱	۰/۶	۲	۱/۸	۱	۰/۹	-	-
مشخص نشده	۸	۴/۶	۱۱	۹/۹	-	-	۹	۲/۲
کل	۱۷۳	۱۰۰	۱۱۱	۱۰۰	۱۱۲	۱۰۰	۹۱	۱۰۰

بحث

نتایج مطالعه‌ی حاضر نشان داد که تنها یک سوم دانش آموختگان در هر چهار گروه مورد مطالعه به صورت استخدامی و یا قراردادی شاغل بودند و بقیه موارد اشتغال، به صورت طرح خدمت نیروی انسانی بود که شغل موقت محسوب می‌شود. البته نتایج نشان می‌دهد این نسبت در دانش آموختگان سال‌های اخیر بیشتر است که ناشی از این می‌باشد که بیشتر دانش آموختگان به صورت طرح نیروی انسانی شروع به کار می‌کنند و در طی زمان و با اتمام طرح خود به صورت استخدامی، قراردادی/شرکتی مشغول به کار می‌شوند.

در مجموع حدود یک سوم دانش آموختگان رشته پرستاری به صورت استخدامی مشغول بکارند، در رشته‌های اتاق عمل، هوشبری و مامایی یک دهم دانش آموختگان به صورت استخدامی مشغول بکارند و نحوه‌ی اشتغال سایر دانش آموختگان به صورت قراردادی و شرکتی می‌باشد.

یافته‌های مطالعه بخشی و همکاران که به بررسی وضعیت اشتغال دانش آموختگان دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان پرداخته حاکی از آن است که ۶۰ درصد از دانش آموختگان در یکی از موسسه‌های دولتی یا غیردولتی مشغول بکار و ۳۶ درصد بیکار بودند. این مطالعه بر روی دانش آموختگان سال‌های ۱۳۷۰ تا ۱۳۷۶ انجام گرفته و دانش آموختگان رشته‌های پزشکی، پرستاری، مامایی، علوم آزمایشگاهی، هوشبری، اتاق عمل و رادیولوژی مورد مطالعه بودند و طبق این مطالعه بیشترین میزان اشتغال مربوط به رشته پرستاری با حدود ۸۰ درصد و کمترین میزان اشتغال مربوط به رشته‌های اتاق عمل با میزان حدود ۳۵ درصد بود. از دلایل اختلاف نرخ اشتغال در رشته‌های اتاق عمل و هوشبری در دو مطالعه می‌توان به اختلاف زمانی دو مطالعه و افزایش نیاز مراکز درمانی به رشته‌های هوشبری و اتاق عمل و همچنین تفاوت در مقاطع مورد مطالعه اشاره کرد. (۱۳).

تیموری و همکاران به بررسی وضعیت اشتغال فارغ التحصیلان رشته اتاق عمل دانشکده پرستاری کرمانشاه پرداخته اند ۸۶ درصد فارغ التحصیلان شاغل بودند که نتایج آن مشابه مطالعه حاضر می‌باشد اما حدود ۴۸/۵ درصد دانش آموختگان این مطالعه ادامه تحصیل داده بودند که به نظر می‌رسد اختلاف چشمگیر دو مطالعه در این گروه تفاوت آن‌ها در مقطع تحصیلی مورد مطالعه باشد به این صورت که مطالعه حاضر بر روی فارغ التحصیلان مقطع کارشناسی پیوسته می‌باشد. مطالعه تیموری و همکاران بر روی فارغ التحصیلان مقطع کاردانی می‌باشد و نشان می‌دهد دانش آموختگان مقطع کاردانی تمایل بیشتری نسبت به مقطع کارشناسی برای ادامه تحصیل دارند (۱۴).

نتایج این مطالعه نشان داد بیش از ۷۰ درصد شاغلین در هر چهار رشته در بخش‌های دولتی و درصد بسیار ناچیزی در بخش خصوصی مشغول بکار بودند که از این بین ۲۵ درصد از دانش آموختگان رشته مامایی با بیشترین میزان در بخش‌های خصوصی شاغل بودند. مطالعات مشابه نتایج مشابهی را در زمینه اشتغال درصد ناچیزی از دانش آموختگان رشته‌های علوم پزشکی در بخش خصوصی دارد (۶) که این نشان دهنده درصد بالاتر جذب در مراکز دولتی است باید توجه داشت برای کاهش نرخ بیکاری بهتر است بخش‌های خصوصی و غیر دولتی وارد این عرصه شوند و نباید برای ایجاد اشتغال فقط به دولت تکیه کرد؛ البته با توجه به اهمیت و حساسیتی که سلامت جامعه در ارتقاء و توسعه پایدار جامعه دارد و نیروی انسانی در بخش بهداشت و درمان جایگاه ویژه‌ای در حفظ و ارتقاء سلامت جامعه دارد، بهتر است با توجه و نظارت کافی بخش‌های خصوصی وارد این حوزه شوند.

از طرفی نتایج مطالعه نشان می‌دهد بیش از ۵۰ درصد شاغلین در هر چهار رشته به صورت طرحی بودند و در گروه پرستاری

از کاربردهای این مطالعه می توان به استفاده از نتایج آن در حوزه های مدیریتی، آموزشی و پژوهشی اشاره کرد. به این صورت که نتایج مطالعه می تواند در بازنگری روند ظرفیت پذیرش دانشجوی، شرایط فارغ التحصیلی، ضرورت طرح نیروی انسانی و شرایط استخدام دانش آموختگان رشته های پرستاری، اتاق عمل، هوشبری و مامایی مورد استفاده قرار بگیرد.

نتیجه گیری

به طور کلی نتایج حاکی از آن است که دانش آموختگان در رشته های پرستاری، مامایی، اتاق عمل و هوشبری با بیشترین میزان در بخش های دولتی اشتغال دارند و اشتغال در بخش های خصوصی در ارتباط با این رشته ها در مطالعه حاضر ناچیز است و از طرفی بیشتر شاغلین در بخش های دولتی نیز به صورت طرح نیروی انسانی مشغول به کار بودند. با توجه به اینکه سپری نمودن طرح نیروی انسانی الزام قانونی دارد و از طرفی برخی از دانش آموختگان به صورت داوطلبانه دوره طرح نیروی انسانی خود را تمدید کرده و در نتیجه این دوره بین دو تا چهار سال متغیر می تواند باشد پیشنهاد می شود پژوهش های مشابه در آینده به بررسی وضعیت اشتغال دانش آموختگان این رشته ها چهار تا پنج سال بعد از فارغ التحصیلی پرداخته شود. همچنین پیشنهاد می شود وضعیت اشتغال دانش آموختگان دانشگاه های دولتی و غیردولتی در این رشته ها مقایسه شود.

تقدیر و تشکر

از کلیه کارشناسان آموزش دانشکده ی پرستاری و مامایی زنجان و دانش آموختگان شرکت کننده که ما را در تکمیل این مطالعه یاری نمودند، تشکر و قدردانی می گردد.

وضعیت استخدامی ۲۴/۳ درصد با بیشترین میزان و در گروه اتاق عمل وضعیت استخدامی ۱/۸ درصد با کمترین میزان بود. از آنجایی که اشتغال به صورت طرح نیروی انسانی موقت می باشد اگر افراد شاغل به صورت طرحی را کنار بگذاریم نرخ بیکاری با شیب زیادی افزایش پیدا می کند. درصد بالای اشتغال به صورت نیروی طرحی در مطالعات مشابه نیز دیده می شود. با این وجود ۸۵/۷ درصد نیروهای طرحی اظهار کرده اند که گذراندن طرح انگیزه شغلی آنها را افزایش داده و سهم زیادی در جذب دانش آموختگان داشته است (۱۳). طبق نتایج پژوهش حاضر در هر چهار رشته بیشتر دانش آموختگان در شهر خود مشغول بکار می باشند. که ۹۶/۴ درصد دانش آموختگان رشته ی هوشبری با بیشترین میزان در شهر خود و رشته ی اتاق عمل با ۷۳ درصد کمترین میزان اشتغال در شهر خود بودند، که به طور کلی بیش از ۷۰ درصد دانش آموختگان در تمامی رشته های مورد مطالعه در شهر خود مشغول به کار بودند که بازتابی از عدم تمایل دانش آموختگان به مهاجرت به شهرهای مختلف جهت اشتغال می باشد. در این خصوص جذب دانشجوی در هر رشته متناسب با نیاز هر شهر منطقی به نظر می رسد.

همچنین نتایج این مطالعه نشان می دهد بیش از ۸۸ درصد دانش آموختگان در تمامی رشته های مورد مطالعه مرتبط با رشته ی خود شاغل بودند که از علل آن می توان به زمینه ی مناسب اشتغال در رابطه با رشته ی تحصیلی اشاره کرد، همچنین می تواند نشان دهنده علاقه دانش آموختگان به رشته ی تحصیلی خود باشد.

از محدودیت های این مطالعه می توان به عدم دسترسی کامل به همه دانش آموختگان و همچنین تکمیل ناقص پرسشنامه ها به روش تلفنی اشاره کرد.

References

1- Mollach, B.M., administrator UNDP human. Published for the United Nations Development

Program(UNDP), 2005. New York, Oxford, Oxford University Press.

- 2- M Beghdili, Abbas Bazargan. The relationship between education and employment status of graduates of the School of Psychology and Education, Tehran University. *Journal of Research and Planning in Higher Education*. 2012; 18(3): p. 111-131.
- 3- E, S., *Employment Status of Women Graduates: A Case Study*. *Research and Planning in Higher Education*, 1385. 12 (1 (39)): p. 41 and page 60.
- 4- Dellavari AR, Ghanjal A, Teymourzadeh E, Sedaghat A, Mirhashemi S. *Employment status of health-treatment services management alumni*. *Journal Mil Med*. 2010;11(4):203-8.
- 5- Devis, K., *United Nations development program. Human development report. Published for the United Nations Development Program(UNDP), 2007*.
- 6- Nazari Shadokam, F. *Employment status of graduates in the years 1386 to 1390 undergraduate nursing students of Qazvin University of Medical Sciences*. 2014. *FME*.
- 7- Malakootian , A.E ,*Employment Status of Environmental Health Graduates across the country over the years 81-1375*. *Iranian Journal of Medical Education*. 2003. 3(2): p. 65-71.
- 8- Mirzabeigi Ghazanfar , h.S., SANJARI M , Fatemeh Shirazi , Heidari Shiva , civil S, *Iranian nurses' job satisfaction*. *Life*. 2009. 15: p. page 49 to page 59.
- 9- Saadat S, A.A., Sohrabi R, Navabi K, Fakhr yaseri A, Godarzi K., *Medical human resources planning: methods and global experience*. . Tehran: Ministry of Health and Medical Education, Council of Graduate Medical Education, 2009.
- 10- Nouroozade, R., *Higher education and entrepreneurship*. *Journal of Public Culture*. 2006; 43: 67-69.
- 11- CN, C., *Nurse staffing standards in the country should be determined: Nursing Council of the Islamic Republic of Iran*. Available from: www.ino.ir/tabid/61/ctl/ArticleView/mid/384/articleId.
- 12- Saberian M , H.S., *Job Future of Semnan Nursing School Graduates*. *Iranian Journal of Medical Sciences*. 2003; 3(3): 53-59.
- 13- Bakhshi H, Esmaeilzadeh M. *Employment status of Rafsanjan Medical Sciences University graduates*. *The Journal of Qazvin University of Medical Sciences*. of Med. 2002. 22.
- 14- Teimouri B, Norouzi F. *Survey of occupational and educational continue status of operating room technician graduated from 1997-2006 in kermanshah medical and science university*. 2009.